

УДК 316.46

Тетяна ЦАЛКО, к.е.н., доцент
Київський національний університет технологій та дизайну
Київ, Україна

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ ТА ПЛАТФОРМИ У ВАЛОРИЗАЦІЇ ЗНАНЬ: НОВІ МОЖЛИВОСТІ ДЛЯ ЦЕНТРІВ

У ХХІ столітті знання стають стратегічним ресурсом, що визначає конкурентоспроможність держав, регіонів та організацій. Проте накопичення знань без їх ефективної валоризації не створює очікуваної суспільної та економічної цінності. В умовах глобалізації та розвитку цифрових технологій важливим завданням є формування дієвих механізмів трансформації знань у практичні результати.

Цифрові інструменти та платформи створюють нові можливості для центрів знань, дослідницьких установ та університетів, дозволяючи налагоджувати багаторівневу комунікацію, забезпечувати відкритий доступ до результатів наукової діяльності, формувати інноваційні екосистеми та сприяти комерціалізації досліджень.

Валоризація знань у науковій літературі визначається як процес перетворення результатів наукових досліджень на соціально й економічно значущі продукти, послуги та технології. Традиційно цей процес охоплює етапи:

- ідентифікація та систематизація знань;
- їх поширення та передача;
- адаптація до потреб користувачів;
- комерціалізація або практичне застосування.

Сучасні дослідження (Etzkowitz, Leydesdorff, 2020; OECD, 2022) наголошують на необхідності інтеграції цифрових рішень для підвищення ефективності цього процесу.

До цифрових інструментів, що активно використовуються центрами знань, належать:

1. Репозитарії відкритого доступу (Zenodo, DSpace, OpenAIRE), які забезпечують глобальне поширення результатів досліджень.
2. Платформи для управління знаннями (KnowledgeHub, Mendeley, ResearchGate), що сприяють колаборації та обміну ідеями.
3. Системи аналітики даних (Scopus Analytics, Dimensions, Clarivate), які дозволяють відслідковувати наукову активність і визначати перспективні напрями розвитку.
4. Інноваційні платформи (InnoCentive, Crowdcube), що створюють умови для комерціалізації знань через стартапи та партнерства з бізнесом.

Використання цифрових інструментів відкриває низку можливостей:

1. Посилення відкритості науки – вільний доступ до результатів досліджень підвищує їхню видимість та вплив.
2. Поглиблення співпраці – платформи сприяють міжнародній комунікації між дослідниками, бізнесом та владою.
3. Прискорення комерціалізації – цифрові сервіси спрощують процес патентування, ліцензування та трансферу технологій.
4. Формування інноваційних екосистем – центри знань перетворюються на вузлові точки співпраці у моделі «трикутника знань» (наука – освіта – бізнес).

Попри очевидні переваги, існують бар'єри:

- недостатня цифрова грамотність працівників наукових установ;
- обмежене фінансування впровадження платформ;
- проблеми з захистом інтелектуальної власності в цифровому середовищі;
- нерівний доступ до цифрових ресурсів між різними країнами та регіонами.

Цифрові інструменти та платформи є ключовими чинниками розвитку сучасних центрів знань і забезпечують нові можливості для валоризації результатів наукової діяльності. Їх інтеграція сприяє посиленню відкритості, ефективності та інноваційності дослідницьких практик. Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку моделей оптимальної взаємодії цифрових платформ із традиційними механізмами трансферу знань та формування міжнародних стандартів у сфері цифрової валоризації.

Література

1. Etzkowitz, H., & Leydesdorff, L. (2020). The Triple Helix: University–Industry–Government Innovation and Entrepreneurship. Routledge.
2. OECD. (2022). OECD Science, Technology and Innovation Outlook 2022. OECD Publishing. https://doi.org/10.1787/sti_outlook-2022-en
3. Carayannis, E. G., & Campbell, D. F. J. (2019). Mode 3 Knowledge Production in Quadruple Helix Innovation Systems. Springer.
4. European Commission. (2021). Open Science and Knowledge Valorisation. Publications Office of the European Union.
5. Chesbrough, H. (2020). Open Innovation Results: Going Beyond the Hype and Getting Down to Business. Oxford University Press.
6. UNESCO. (2021). UNESCO Science Report: The Race Against Time for Smarter Development. UNESCO Publishing.
7. OpenAIRE. (2023). Open Access Infrastructure for Research in Europe. Retrieved from <https://www.openaire.eu/>
8. Clarivate Analytics. (2022). Research Intelligence Solutions. Retrieved from <https://clarivate.com/>
9. Mazzucato, M. (2018). Mission-Oriented Research & Innovation in the European Union: A Problem-Solving Approach to Fuel Innovation-Led Growth. European Commission.
10. World Intellectual Property Organization (WIPO). (2021). World Intellectual Property Indicators 2021. WIPO Publishing.